

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Antinomia Ivris Pontificii Et Cæsarei - per CCL. Differentias plurium
Doctorum auctoritate probatas, singulari studio in certas classes reducta,
discussa, & explicata

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

XI. Differentia 11. Iure civili consuetudo subsequens præjudicat juri scripto

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61864](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61864)

sua diœcesi habet. Nam territorium est solius episcopi, & non Archidiaconi, aut prælati alicujus, quod prodest reis. Nam si quis extraneus in Archidiaconatu delinquat, ab illo puniri non potest: secus si Archidiaconi subditus sit. Idem de abbatibus dicendum, illi enim non habent proprium territorium. *Secundò*, episcopus in quacunque parte diœcesis suæ sedere pro tribunali posse etiam mutato majorum suorum loco; quod tamen citatæ parti indicandum est. *Tertiò*, capturam quoque in quolibet territorii sui loco facere posse etiam in exemptis. Exemptio enim, nisi specialiter expressum sit contrarium, huic juri nihil derogat.

IV. Idem laico judici non permittitur, sed contrarium indicat, *lex penale*, Tit. *de iust. & iure*. Ubiunque prætor salvâ majestatem imperii sui, salvoque more majorum jus dicere constituit, is locus rectè Jus appellatur. Adde l. 4. Tit. *de in-*

terrog. in iure faciend. Estque consuetudinæ observatio sic necessaria, ut negligenti sententiam irritam reddat. *Judex* enim, ut *Morantia* loquitur *Part. 6. in ordine iudicior. §. Sententia*, n. 71. quælibet sententiam, debet stare in locis solito majorum suorum, ubi sui antecessores soliti sunt reddere jus. Alias sententia non valeret. l. *Cum sententiam*, c. *de iur. & interloc.* ubi sententia prædictis non declaratur, quia non publicè, sed in secreto, seu loco non consueto lata est. Atque ita communiter Interpretatur *leg. cit. Tit. de iust. & iur. tradunt Hoftius in summ. tit. de iudic. §. Qualiter*, *Syretius sent. eod. §. Vantius de nullitat. §. Ex d. process. n. 81. Bartol. in l. 1. c. de consuetud. inter de process. §. de sententia*. Accipitur in sententiis apponi hæc clausula *Nos talis index. N. sedentes pro tribunali tali loco*, &c. ubi *Curia regi solet*, &c. *de iur. di. potentibus.*

XI.

DIFFERENTIA II.

Iure civili consuetudo subsequens præjudicat juri scripto l. de quib. Tit. de leg. Iure Canonico autem ea tantum consuetudo præjudicat juri communi, quæ rationalis, & legitime præscripta est, c. fin. de consuetud. Bartol. 179.

I. **C**onsuetudo secundum *Isidori metem l. 2. Orig. c. 10. & l. 5. c. 3.* est Jus quoddam moribus institutum, quod pro lege suscipitur, cum deficit lex. In eundem modum *Tertull.* loquitur *lib. de Corona mil.* ex quo haurisse videtur. Duplicem faciunt DD. facti, nimirum, & juris: de qua re non est nobis anxie laborandum.

Legi potest *Franc. Suar. l. 7. de leg. 1. Vallensis l. 1. tit. 4.*

Illud potius considerandum, quomodo legem vincat, eamque elidat. *Mores* illi leges, quam *Canones* potest tribuunt, hi limitatam, illæ a *biologian Tuliani* l. c. effatum est, in l. *cit. de quæ in veterata consuetudo pro lege non*

merito custoditur, & hoc est jus, quod dicitur moribus constitutum Nam cum ipsæ leges nulla alia ex causa nos teneant, quam quod iudicio populi receptæ sunt, merito & ea, quæ sine ullo scripto populus probavit, tenebunt omnes. Nam quid interest, suffragio populus voluntatem suam declaret, an rebus ipsis & factis. Quare rectissime etiam illud receptum est, ut leges non solum suffragio legislatoris, sed etiam tacito consensu omnium per desuetudinem abrogentur Vbi Glossa norandū monet per duo corrigi legem. *Primo* per aliam legē, & hoc planum est. *Secundo* per consuetudinem, §. penult. Institut. de iur. natur. Quod si consuetudo generalis est, generaliter legem vincit, si specialis, specialiter. l. venditor. π. *Communi* prædior. Et hac ulterius per sequentem leg. 3. confirmantur. Ea, quæ longā consuetudine comprobata sunt, ac per annos plurimos observata, velut tacita civium conventio non minus, quam ea, quæ scripta sunt iura, servantur Item seq. Magnæ auctoritatis hoc jus habetur, quod in tantum probatum est, ut non fuerit necesse id scripto comprehendere. Fortis igitur consuetudo est, non tamen ut vincat rationem, & legem naturalem, quæ immobilis & immutabilis, §. Sed naturalia, Institut. de iure natur. S. Aug. l. 83. *question. Q. 53. & l. de vera relig. c. 31. Bronchorst. Centur. 1. assert. 9. S. Thom. 1. 2. Q. 66. art. 2. quem alii DD. sequuntur.*

II. Canones quoque vim mutandi & extinguendi positivæ leges Consuetudini tribuunt, non tamen omni quantumvis longæ, & inveteratæ, sed illi

tantum, quæ rationi consentanea, & legitime præscripta est: in quo iuris pontificii puritas cernitur, dum à cynosura rationis ne latum quidem unguem admittit declinationem, adeoque spiritus vulgi clamoribus nullam recipit consuetudinem, nullos mores approbat, quibus cum rectitudine mentis dissidium sit. Quam præclare *Gregor. IX. in c. Cum tanto, de consuetud.* Nemo sanæ mentis intelligit naturali iuri (cujus transgressio periculum salutis inducit) qualicumque consuetudine, quæ dicenda est verius in hac parte corruptela, posse aliquatenus derogari. Licet etiam longævæ consuetudinis non sit vilis auctoritas, non tamen est usque adeo valitura, ut vel iuri positivo debeat præiudicium generare, nisi fuerit rationabilis, & legitime sit præscripta *Ita Gregor. ad legem Constantini Imper. respiciens, quæ in c. 4. D. ff. 11. refertur.* Consuetudinis, ususque longævi non vilis auctoritas est, verum non usque adeo sui valitura memento, ut aut rationem vincat, aut legem. *Silv. v. Consuetudo n. 2.*

III. Porro rationabilis consuetudo censetur, quæ honestati favet, peccandi licentiam non præbet, nec communi utilitati perniciofa est.

De præscriptione non una omnium sententia est, nam ex veteribus aliqui immemorabile tempus exigunt, quod moderni omnes damnant. *Gloss. in c. Cum tanto, cum aliis paucis 40. annorū spatium statuunt, quod locum habere potest in iis, quæ sunt contra jus, non autē in iis, quæ sunt præter jus.* Communior itaque opinio est in materiâ Canonica ad præscriptam consuetudinem decem annos

nos sufficere, Ita *Bartol. Rocbus, Panorm. Covarr. Navarr. & alii apud Suar. cit. l. 7. de legib. c. 15. n. 2.* ubi etiam rationem addit, quia jura dicunt ad hoc, ut præscripta censeatur consuetudo, sufficere, quod longæva sit, seu longi temporis,

quod est decem annorum. Nec atinet distinguere inter consuetudinem, que contra præsentis, vel abentes invaluit; cum nulla non præsentibus, & tolerantibus aliis, si non omnibus, quibus tamen frequentetur.

TITVLVS II.

De Clericis.

Clericorum nomine continentur, quicumque ordines vel primam tonsuram habent, in quacunque dignitate aut gradu sint, *c. Cum contingat, de sta. & qual. ex quo ad servitium Dei electi sunt.* Vnde omnes, qui non sunt laici, dicuntur clerici *c. Duo sunt 12. Q. 1. la materia favorabili quoque eo nomine gaudent etiam Episcopi, & regulares: in odiosa verò excluduntur Episcopi, & constituti aliquâ dignitate: Item Canonici, Monachi, & religiosi, c. Quàm periculosum, de sent. excom. in 6 & c. Fidei fervorem, de heret. col.* Est etiam in ejusmodi personis qualitas super alios, quæ in simplicibus clericis non reperitur. De clericis igitur est ordinis

XII.

DIFFERENTIA I.

Clerici iure Canonico in terris Ecclesie, & Imperii prohibentur docere, & audire ius civile, c. Super specula, de privileg. Secundùm leges verò omnibus id licet, arg. l. Nec non, §. Quod eis, n. Ex quibus causis major. Ioan. Bapt. à S. Blas. 34.

I. Verba citati *cap. Super specula, ista sunt: Firmiter interdiciamus (ait Honorius III.) & districtius inhibemus, ne Parisiis, vel in civitatibus, seu aliis locis vicinis, quisquam docere, vel audire ius civile præsumat: & qui contra* feterit, non solum à causarum patrocinis interim excludatur, verum etiam per Episcopum loci excommunicacionis vinculo innodetur. De mente Pontificis non eadem interpretum, & DD. sententia est. Non pauci censent prohibitionem